

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Inkomenseffecten van een te hoge vrijwilligersvergoeding

Gevolgen voor uitkeringen en toeslagen

Jasja Bos, Marjan Verberk, Marcel Warnaar, Cora van Horssen

Inkomenseffecten van een te hoge vrijwilligersvergoeding

Gevolgen voor uitkeringen en toeslagen

Auteurs

Jasja Bos

Marjan Verberk

Marcel Warnaar

Cora van Horsen

Nibud, oktober 2022

In opdracht van de Landelijke Cliëntenraad

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. De behandeling van vrijwilligersvergoedingen.....	5
2.1 Inkomstenbelasting.....	5
2.1.1 Vergoedingen vrijgesteld van belasting.....	5
2.1.2 Belaste vergoedingen	5
2.2 Toeslagen	6
2.3 Bijstandsuitkering uit de Participatiewet.....	6
2.4 Overige uitkeringen.....	6
2.4.1 WW-uitkering	7
2.4.2 Ziektewet, WIA, WAO of Wajong.....	7
2.4.3 IOW/IOAW	9
2.4.4 ANW	9
2.5 Gemeentelijke ondersteuning	9
2.5.1 Bijzondere bijstand	9
2.5.2 Kwijtschelding lokale heffingen	9
3. Resultaten	10
3.1 Huishoudens in de bijstand	10
3.2 Huishoudens met WW-uitkering.....	12
3.3 Huishoudens met een ANW-uitkering.....	13
3.4 Huishoudens met minimumloon	14
4. Conclusie	16

Samenvatting

Het Nibud heeft op verzoek van de Landelijke Cliëntenraad (LCR) een analyse gemaakt van de financiële gevolgen voor burgers van het overtreden van de hardheden in de fiscale wet- en regelgeving voor vrijwilligersvergoedingen.

We hebben het effect van overschrijding van de vrijstelling voor de vrijwilligersvergoeding inzichtelijk gemaakt door een berekening te maken van de inkomstenbelasting die verschuldigd is als de vrijstellingsgrens net (met 1 euro) wordt overschreden. Vervolgens hebben we dat vergeleken met de situatie waarin de grens net niet wordt overschreden.

Overschrijding van de maximale vrijwilligersvergoeding zorgt ervoor dat een groot deel van de vergoeding gekort wordt op de uitkering, waardoor er netto weinig tot niets overblijft. Bij uitkeringen waarbij alleen het meerdere gekort wordt blijft er meer over, maar blijft er netto alsnog slechts de helft over. Mensen met een laag inkomen die werken en het maximum overschrijden houden eveneens weinig over omdat zij naast de belasting die zij over de vrijwilligersvergoeding moeten betalen ook lagere toeslagen ontvangen.

1. Inleiding

De regels rondom de vrijwilligersvergoeding zijn complex en moeilijk te overzien. Bij overschrijding van de vrijstelling voor vrijwilligersvergoeding kunnen burgers hier nadelige financiële gevolgen van ondervinden. De Landelijke Cliëntenraad (LCR) wil inzicht in de nadelige financiële gevolgen van het overschrijden van de hardheden in de fiscale wet- en regelgeving voor vrijwilligersvergoedingen en heeft het Nibud gevraagd een analyse te maken van de financiële gevolgen voor burgers.

In dit rapport maken we het effect van overschrijding van de vrijstelling voor de vrijwilligersvergoeding inzichtelijk door:

- (1) een berekening van de inkomstenbelasting die verschuldigd is als de vrijstellingsgrens net (met 1 euro) wordt overschreden; en
- (2) deze te vergelijken met de situatie waarin de grens net niet wordt overschreden.

In hoofdstuk twee gaan allereerst in op de verschillende maxima voor de vrijwilligersvergoeding op uur-, maand- en jaarbasis, en op de combinatie van vrijwilligersvergoeding en onkostenvergoeding, bijv. voor reiskosten. Hiermee geven we een beeld van wanneer de vrijstelling kan worden overschreden.

Als de vrijstellingsgrens wordt overschreden, dan is er niet alleen belasting verschuldigd, maar heeft dit ook gevolgen voor de uitkering in het kader van de Participatiewet. De vergoeding wordt dan ingehouden op de uitkering.

In hoofdstuk drie maken we dit effect inzichtelijk voor een situatie met een bijstandsuitkering in het kader van de Participatiewet voor een situatie waarin de grens wel en een situatie waarin de grens niet wordt overschreden (1 en 2). Ook maken we een doorrekening van de gevolgen voor de toeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag, kindgebonden budget) en een inschatting van de gevolgen voor het recht op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Aanvullend maken we het effect op de toeslagen inzichtelijk door middel van een voorbeeldsituatie van een alleenstaande met een inkomen rond minimumloon.

2. De behandeling van vrijwilligersvergoedingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de regels rond maximale vrijwilligersvergoedingen en de consequenties van het overschrijden daarvan voor de (verschuldigde) belasting en de socialezekerheidsuitkeringen. De voorwaarden die we in dit hoofdstuk beschrijven gelden voor 2022, tenzij anders is aangegeven.

2.1 Inkomstenbelasting

In de fiscale wetgeving zijn vrijwilligersvergoedingen tot bepaalde bedragen vrijgesteld van de inkomstenbelasting. Voor deze vrijstelling geldt een aantal voorwaarden. In het algemeen geldt dat de vergoeding zo laag is dat deze niet in verhouding staat tot de omvang en het tijdsbeslag van het werk dat wordt uitgevoerd.

2.1.1 Vergoedingen vrijgesteld van belasting

Een vergoeding voor vrijwilligerswerk is in 2022 voor vrijwilligers van 21 jaar of ouder vrijgesteld als:

- De vergoeding maximaal 5 euro per uur bedraagt;
- De vergoeding maximaal 180 euro per maand bedraagt;
- De vergoeding maximaal 1.800 euro per jaar bedraagt.

Voor vrijwilligers jonger dan 21 jaar geldt dat:

- De vergoeding maximaal 2,75 euro per uur bedraagt;
- De vergoeding maximaal 180 euro per maand bedraagt;
- De vergoeding maximaal 1.800 euro per jaar bedraagt.

Zowel de vergoedingen per uur, per maand als per jaar mogen niet hoger zijn dan de hier genoemde bedragen. Wanneer er geen vergoeding per uur is afgesproken geldt dat de vergoeding het maximale maand- en jaarbedrag niet mag overschrijden.

Onder deze voorwaarden is de vergoeding onbelast. De organisatie waar het werk wordt uitgevoerd hoeft de vergoedingen niet aan de Belastingdienst door te geven. Een hogere vergoeding is alleen onbelast als het om een onkostenvergoeding van werkelijk gemaakte kosten gaat¹. Er is dan sprake van een samenloop van beloning en onkostenvergoeding. Bij samenloop van beloning en onkostenvergoeding wordt de som van beiden aangemerkt als een belaste vergoeding.

2.1.2 Belaste vergoedingen

Wanneer de maximale uur, maand en/of jaarbedragen voor de vrijwilligersvergoeding worden overschreden en er geen sprake is van een kostendekkende onkostenvergoeding, is over de gehele vergoeding inkomstenbelasting verschuldigd. De vrijwilliger moet dit opgeven in de aangifte inkomstenbelasting.

Als iemand bij meer dan één organisatie werkt en de vergoedingen opgeteld de maximale vergoeding overschrijden dan zijn de (opgetelde) vergoedingen ook belast voor de inkomstenbelasting.

¹https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/werk_en_inkomen/werken/werken-als-vrijwilliger/vrijwilligersvergoedingen/

2.2 Toeslagen

Als de vrijwilligersvergoeding zo hoog is, dat hij als loon wordt aangemerkt, telt dat loon ook mee voor het verzamelinkomen. Dat inkomen is de grondslag voor het bepalen van de toeslagen. Een vrijwilligersvergoeding kan dus leiden tot lagere toeslagen. De hoogte van de toeslagen is gebaseerd op het inkomen van het huidige kalenderjaar.

Als de vrijwilligersvergoeding in de loop van het jaar wordt ontvangen en er een overschrijding wordt verwacht, dient een huishouden dit door te geven aan de Belastingdienst Toeslagen. Er kan dan een directe verrekening plaatsvinden. Als een huishouden de vrijwilligersvergoeding niet of pas later doorgeeft, kan dat leiden tot terugvordering van teveel ontvangen toeslagen in het jaar daarop na vaststelling van het definitieve verzamelinkomen.

In dit rapport verrekenen we lagere toeslagen als gevolg van het ontvangen van een vrijwilligersvergoeding met de huidige situatie, d.w.z. het jaar waarop de toeslagen van toepassing zijn.

2.3 Bijstandsuitkering uit de Participatiewet

Voor iedereen vanaf 27 jaar met een bijstandsuitkering vanuit de Participatiewet geldt dat een vrijwilligersvergoeding geen gevolgen heeft voor de hoogte van de uitkering mits de maximale maand- en jaarbedragen van respectievelijk 180 en 1.800 euro niet worden overschreden. Wanneer de maximale bedragen wel worden overschreden dan wordt uitgegaan van loonvormende arbeid en heeft dit gevolgen voor de hoogte van de uitkering.²

Voor mensen jonger dan 27 jaar wordt de vrijwilligersvergoeding wel gekort op de uitkering, tenzij het een onkostenvergoeding voor daadwerkelijk gemaakte kosten is.

2.4 Overige uitkeringen

Het ontvangen van een (te hoge) vrijwilligersvergoeding kan ook gevolgen hebben voor andere uitkeringen. In dit rapport werken we hiervoor geen voorbeelden uit. Voor de volledigheid gaan we echter wel kort in op de voorwaarden voor de vrijwilligersvergoeding in het geval van een werkloosheid of arbeidsongeschiktheidsuitkering. We gaan daarnaast ook kort in op de IOAW/IOAZ en ANW-uitkering.

² In de praktijk zijn er gemeenten die alleen het overschreden bedrag korten. Zij geven daarmee geen correcte invulling aan de strikte formulering in de Participatiewet. Zie: <https://www.stimulansz.nl/vrijwilligerswerk-3n-bijstand/>

In de onderstaande tabel hebben we de hieronder beschreven voorwaarden kort samengevat.

Uitkering	WW	WIA/WAO/ Wajong	IOAW/IOAZ	ANW
Maximale vergoeding	€ 180,- p.m., € 1.800,- p.j.	€ 180,- p.m., € 1.800,- p.j.	€ 180,- p.m., € 1.800,- p.j.	€ 180,- p.m., € 1.800,- p.j.
Geen overschrijding	Geen verrekening	Geen verrekening	Geen verrekening	Geen verrekening
Overschrijding	Verrekening op basis van WW-dagloon	Gehele werkvergoeding verrekend*	Gehele werkvergoeding verrekend	Alleen verrekening overschreden bedrag
Onkosten	Geen verrekening	Geen verrekening	Geen verrekening	Geen verrekening

* Dit is ook het geval als de overschrijding wordt veroorzaakt door een combinatie van werk- en onkostenvergoeding.

2.4.1 WW-uitkering

Voor mensen met een WW-uitkering gelden dezelfde maximale bedragen voor vrijstelling van de vrijwilligersvergoeding als voor de inkomstenbelasting. Als er sprake is van een hogere vergoeding, dan gaat het UWV uit van loonvormende arbeid. De uitkering wordt dan verlaagd met het aantal uren dat iemand aan vrijwilligerswerk besteedt. Het UWV rekent hiervoor het WW-dagloon om naar een bedrag per uur. Het WW-uurloon vermenigvuldigt met het aantal gewerkte uren vrijwilligerswerk levert een bedrag op waarmee de uitkering wordt verlaagd.

Een onkostenvergoeding voor daadwerkelijk gemaakte kosten telt niet mee als inkomsten, mits de WW-gerechtigde kan laten zien dat de kosten zijn gemaakt.

2.4.2 Ziektewet, WIA, WAO of Wajong

Ook in het geval van een uitkering op basis van Ziektewet, WIA, WAO of Wajong zijn er gevolgen voor de uitkering, als mensen meer dan de maximale maand- en jaarbedragen aan vrijwilligersvergoeding ontvangen.

Bij het analyseren van de rechten voor het berekenen van de uitkering hebben we opmerkelijke verschillen gevonden. Regels die voor de uitkering gelden zijn niet hetzelfde als regels van de Belastingdienst en het onderscheid tussen vrijwilligersvergoeding en onkostenvergoeding is verwarrend:

- Als alleen sprake is van een vergoeding van vrijwilligerswerk, wordt bij een overschrijding van de maximale bedragen het hele bedrag verrekend met de uitkering.
- Wanneer alleen sprake is van een onkostenvergoeding voor daadwerkelijk gemaakte kosten, wordt niets verrekend met de uitkering.
- Wanneer de maximale bedragen worden overschreden met een combinatie van werk- en onkostenvergoeding, wordt alleen de werkvergoeding verrekend. Dit is ook het geval als de werkvergoeding niet boven het maximale bedrag uitkomt.

Het volgende voorbeeld wordt gegeven op de website van UWV³:

³ <https://www.uwv.nl/particulieren/vrijwilligerswerk/detail/vrijwilligerswerk-tijdens-mijn-ziektewet-wia-wao-wajong-uitkering/hoeveel-vergoeding-voor-vrijwilligerswerk-mag-ik-krijgen>

Voorbeeld:

U ontvangt voor het werk dat u doet € 150 per maand. Daarnaast krijgt u een reiskostenvergoeding van € 50 per maand. Uw totale vergoeding is € 200 per maand. Dit is meer dan u maximaal per maand mag krijgen (€ 180). Uw vrijwilligersvergoeding wordt gezien als inkomen. Uw reisvergoeding niet. Wij verrekenen daarom € 150 met uw uitkering.

2.4.3 IOAW/IOAW

Met een IOAW-uitkering of een IOAZ-uitkering mogen mensen een kostenvergoeding ontvangen van maximaal € 180 per maand en € 1.800 per jaar. Dit heeft geen gevolgen voor de hoogte van de uitkering.

2.4.4 ANW

Voor de ANW gelden dezelfde maximumbedragen. Bij overschrijding van de gedragen wordt alleen de overschrijding met de uitkering verrekend en niet het hele bedrag.

2.5 Gemeentelijke ondersteuning

Gemeenten kunnen inwoners met een inkomen op of rond het sociaal minimum financieel ondersteunen. Het is de vraag of een te hoge vrijwilligersvergoeding gevolgen heeft voor het recht op deze ondersteuning. In deze paragraaf gaat we kort in op de bijzondere bijstand en de kwijtschelding van lokale heffingen.

2.5.1 Bijzondere bijstand

Gemeenten kunnen bijzondere bijstand verlenen aan huishoudens met een laag inkomen. Dit kan de vorm hebben van regelingen voor groepen, zoals minimapassen of collectieve zorgverzekeringen. Een andere mogelijkheid is het toekennen vanwege puur individuele omstandigheden, zoals het vervangen van een kapotte wasmachine.

In het eerste geval is toegang vaak beperkt via een inkomensgrens, bijvoorbeeld 120 procent van het bijstandsinkomen. In het tweede geval kan het zijn dat men moet bijdragen boven een bepaalde grens.

Op het moment dat iemand een te hoge vrijwilligersvergoeding ontvangt en daarmee gekort wordt op de bijstandsuitkering, blijft het inkomen gelijk. Daarmee zou de te hoge vergoeding niet ook nog invloed hebben op de toegang tot de bijzondere bijstand.

2.5.2 Kwijtschelding lokale heffingen

Gemeenten en waterschappen kunnen bepaalde heffingen kwijtschelden voor huishoudens met lage inkomens. Dit gaat aan de hand van een draagkrachtmeting. Voor de kwijtschelding van lokale heffingen geldt hetzelfde als voor de bijzondere bijstand. Op het moment dat de bijstand wordt gekort vanwege een te hoge vrijwilligersvergoeding blijft de hoogte van het inkomen gelijk en blijft daarmee ook het recht op kwijtschelding bestaan.

3. Resultaten

We hebben inkomensberekeningen gemaakt voor huishoudens die de maximaal onbelaste vergoeding ontvangen (1.800 euro per jaar) en voor de situatie dat ze daar 1 euro overheen gaan. (1.801 euro per jaar). In de meeste gevallen betekent dat, dat de hele vergoeding wordt gezien als loon, en als zodanig behandeld.

Achtereenvolgens bespreken we resultaten voor:

1. Huishoudens waar de uitkering netto gekort wordt (zoals in de bijstand)
2. Huishoudens waar de uitkering bruto gekort wordt (zoals met een WW-uitkering)
3. Huishoudens waar alleen het meerdere gekort wordt (zoals bij een ANW-uitkering)
4. Huishoudens waarbij niet gekort wordt (zoals bij minimumloon)

Er is gekeken naar vier huishoudsituaties:

- Alleenstaande
- Alleenstaande ouder met 2 kinderen
- Paar zonder kinderen
- Paar met 2 kinderen

3.1 Huishoudens in de bijstand

De bijstandsuitkering is een uitkering waarop inkomsten netto gekort worden.

Alle bedragen zijn teruggerekend naar een gemiddelde per maand, en worden weergegeven alsof ze in deze gemiddelde maand neerslaan. Dit zal in werkelijkheid anders zijn doordat bij overschrijding van de maximale grens aan vrijwilligersvergoeding er een belastingaanslag volgt en nog later een korting op het bijstandsbedrag, wat weer leidt tot een herrekenende belastingaanslag en bijbehorende effecten op de toeslagen.

Over een vrijwilligersvergoeding van 1.801 euro per jaar, oftewel 150 euro per maand, is 55 euro per maand belasting verschuldigd in de eerste belastingschijf en wordt een arbeidskorting van 7 euro verrekend. Er moet dus 48 euro belasting betaald worden en er blijft 102 euro netto over. Die 102 euro wordt gekort op de bijstandsuitkering.

De korting op de netto bijstandsnorm levert een belastbaar inkomen op dat samen met de vrijwilligersvergoeding iets lager is dan het belastbare inkomen van de bijstandsuitkering zonder korting. Het uiteindelijke effect op toeslagen is dan ook 0.

Ook het effect op tegemoetkomingen uit gemeentelijk minimabeleid zal 0 zijn.

Tabel 1: Inkomen bij bijstandsuitkering en vergoeding vrijwilligerswerk van 1800 euro per jaar (en max. 180 euro per maand en max. 5 euro per uur)

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen 8 en 13 jaar	Paar 2 kinderen
Bijstandsuitkering incl. vakantiegeld	1102	1574	1102	1574
Zorgtoeslag	111	213	111	213
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	488	215
Huurtoeslag *	210	225	299	302
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
Gemeentelijke ondersteuning	>0	>0	>0	>0
Kwijtschelding lokale lasten	100%	100%	100%	100%
TOTAAL INKOMEN	1573	2162	2370	2674

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

Tabel 2: Inkomen bij bijstandsuitkering en vergoeding vrijwilligerswerk van 1801 euro per jaar

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Bijstandsuitkering incl. vakantiegeld	1102	1574	1102	1574
Korting op de bijstand	-102	-102	-102	-102
Zorgtoeslag	111	213	111	213
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	488	215
Huurtoeslag *	210	225	299	302
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
Belasting over vergoeding	-48	-48	-48	-48
Gemeentelijke ondersteuning	>0	>0	>0	>0
Kwijtschelding lokale heffingen	100%	100%	100%	100%
TOTAAL INKOMEN	1423	2012	2220	2524
Vershil met onbelaste vrijwilligersvergoeding	-150	-150	-150	-150

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

3.2 Huishoudens met WW-uitkering

Eerst de situatie waarbij naast de WW-uitkering het maximum van 1.800 euro per jaar (en maximaal 180 euro per maand en maximaal 5 euro per uur verdiend wordt.

Als de WW-uitkering onder het sociaal minimum terecht komt, kan dit onder voorwaarden worden aangevuld tot bijstandsniveau. Dan ontstaat er een vergelijkbare situatie als hiervoor bekeken. Daarom hebben we gekozen voor een uitkering ter hoogte van 130 procent van de bijstandsnorm.

Tabel 3: Inkomen bij WW-uitkering op 130% bijstandsniveau en vergoeding vrijwilligerswerk van 1800 euro per jaar (en max. 180 euro per maand en max 5 euro per uur)

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Netto-uitkering incl. vakantiegeld	1443	2048	1443	2048
Zorgtoeslag	102	59	102	59
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	488	215
Huurtoeslag *	57	6	288	38
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
TOTAAL INKOMEN	1752	2263	2691	2730

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

Dan de situatie waarbij het maximum wordt overschreden.

De WW-uitkering is een uitkering waarop inkomsten bruto gekort worden. Bij de WW-uitkering wordt loon fictief behandeld op basis van zogenaamd gewerkte uren. De uitkering wordt dan verlaagd met het aantal uren dat er per maand besteed wordt aan vrijwilligerswerk. Er wordt een fictief inkomen van het WW-maandloon afgetrokken. Dit doet het UWV door het WW-dagloon om te rekenen naar een bedrag per uur. De uitkomst daarvan wordt vermenigvuldigd met het aantal uren dat er per maand als vrijwilliger gewerkt wordt. Dit bedrag wordt afgetrokken van het maandloon.

De WW-uitkering wordt bruto gekort. Doordat er wel arbeidskorting verrekend wordt over de te hoge vrijwilligersvergoeding hoeft er 7 euro minder belasting betaald te worden. Het belastbaar inkomen blijft hetzelfde bij een te hoge vrijwilligersvergoeding zodat er niks veranderd in de hoogte van de toeslagen.

Tabel 4: Inkomen bij WW-uitkering op 130% bijstandsniveau en vergoeding vrijwilligerswerk van 1801 euro per jaar

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Netto-uitkering incl. vakantiegeld	1358	1961	1358	1961
Zorgtoeslag	102	59	102	59
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	488	215
Huurtoeslag *	57	6	288	38
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
Belasting over vrijwilligersvergoeding	-48	-48	-48	-48
Gemeentelijke ondersteuning	>0	>0	>0	>0

Kwijtschelding lokale heffingen	100%	100%	100%	100%
TOTAAL INKOMEN	1619	2128	2558	2595
Verschil met onbelaste vrijwilligersvergoeding	-133	-133	-133	-133

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

3.3 Huishoudens met een ANW-uitkering

De ANW-uitkering is een uitkering waarop alleen het meerdere gekort wordt. De ANW-uitkering bedraagt 70 procent van het minimumloon. Als het inkomen onder het sociaal minimum ligt, kan het aangevuld worden tot bijstandsniveau. Dat is ook waar we vanuit zijn gegaan in onderstaande berekening.

Tabel 5: Inkomen bij ANW-uitkering en vergoeding vrijwilligerswerk van 1800 euro per jaar (en max. 180 euro per maand en max 5 euro per uur)

	Alleenstaand	Alleenstaande ouder 2 kinderen
Netto-uitkering incl. vakantiegeld	1076	1076
Aanvulling tot sociaal minimum	26	26
Zorgtoeslag	111	111
Kinderbijslag	0	220
Kindgebonden budget	0	488
Huurtoeslag *	210	299
Vrijwilligersvergoeding	150	150
Gemeentelijke ondersteuning	>0	>0
Kwijtschelding lokale heffingen	100%	100%
TOTAAL INKOMEN	1573	2370

* Noot bij huur van resp. 451, en 587 euro.

Bij een te hoge vrijwilligersvergoeding, wordt alleen het meerdere gekort op de uitkering. Als het inkomen onder het sociaal minimum ligt, kan het aangevuld worden tot bijstandsniveau. Bij die aanvulling wordt vervolgens rekening gehouden met de te hoge vrijwilligersvergoeding.

De te hoge vrijwilligersvergoeding telt wel volledig mee voor de toeslagen. Omdat het bij een situatie met alleen een ANW-uitkering om een erg laag inkomen gaat, zorgt dit er nog niet voor dat de toeslagen lager uitvallen dan in de situatie met de maximale vrijwilligersvergoeding.

Omdat alleen het meerdere wordt gekort op de ANW-uitkering zal eventuele aanvulling tot bijstandsniveau weinig veranderen. Dat is tenminste het geval als de vrijwilligersvergoeding slechts een beetje boven het maximum uitkomt. Voor eventuele inkomensaanvulling tot bijstandsniveau wordt wel gekeken naar de volledige vrijwilligersvergoeding, waardoor het recht op kwijtschelding voor gemeentelijke heffingen waarschijnlijk vervalt. Het inkomen valt nog wel binnen de grenzen voor gemeentelijk minimabeleid zoals dat bij veel gemeenten wordt gehanteerd (120%).

Tabel 6: Inkomen bij ANW-uitkering en vergoeding vrijwilligerswerk van 1801 euro per jaar

	Alleenstaand	Alleenstaande ouder 2 kinderen
Netto-uitkering incl. vakantiegeld	1076	1076
Aanvulling tot sociaal minimum	0	0
Zorgtoeslag	111	111
Kinderbijslag	0	220
Kindgebonden budget	0	488
Huurtoeslag *	210	299
Vrijwilligersvergoeding	150	150
Belasting vrijwilligersvergoeding	-48	-48
Gemeentelijke ondersteuning	>0	>0
Kwijtschelding lokale heffingen	0%	0%
TOTAAL INKOMEN	1499	2296
Verschil met onbelaste vrijwilligersvergoeding	-74	-74

* Noot bij huur van resp. 451, en 587 euro.

3.4 Huishoudens met minimumloon

Bij huishoudens met inkomsten uit arbeid wordt een belaste vrijwilligersvergoeding volledig bij het inkomen opgeteld. Er vindt dan geen korting op het inkomen plaats, zoals bij uitkeringen wel het geval is.

De alleenstaande ouder krijgt inkomensafhankelijke combinatiekorting, maar betaalt te weinig belasting om die volledig te kunnen verzilveren. Een bedrag van 126 euro per maand kan wel verzilverd worden. De combinatiekorting zit niet in het nettoloon en moet men zelf aanvragen.

Tabel 7: Inkomen bij minimumloon en vergoeding vrijwilligerswerk van 1800 euro per jaar (en max. 180 euro per maand en max 5 euro per uur)

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Nettoloon incl. vakantiegeld	1703	1703	1703	1703
Zorgtoeslag	106	208	106	208
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	486	214
Huurtoeslag *	68	220	294	297
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
Combinatiekorting	0	0	126	0
Gemeentelijke ondersteuning	>0	0	>0	0
Kwijtschelding lokale heffingen	0	0	0	0
TOTAAL INKOMEN	2027	2281	3085	2792

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

Bij iemand die het minimumloon verdient leidt een extra bedrag tot een hoger verzamelinkomen en lagere toeslagen. Dat betekent 55 euro extra belasting, 9 euro lagere algemene heffingskorting en 12 euro extra arbeidskorting, in totaal 51 euro extra belasting. De alleenstaande ouder heeft recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting, maar kan die bij een inkomen ter hoogte van het minimumloon niet volledig verzilveren. Een bedrag van 126 euro per maand kan wel verzilverd worden. Bij extra inkomen vanuit de vrijwilligersvergoeding van 1.801 euro is er een extra combinatiekorting van 40 euro.

Tabel 8: Inkomen bij minimumloon en vergoeding vrijwilligerswerk van 1801 euro per jaar

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Nettoloon incl. vakantiegeld	1703	1703	1703	1703
Zorgtoeslag	86	187	86	187
Kinderbijslag	0	0	220	220
Kindgebonden budget	0	0	476	214
Huurtoeslag *	12	187	261	264
Vrijwilligersvergoeding	150	150	150	150
Belasting over vergoeding	-51	-51	-51	-51
Combinatiekorting	0	0	177	0
Gemeentelijke ondersteuning	>0	0	>0	0
Kwijtschelding lokale heffingen	0	0	0	0
TOTAAL INKOMEN	1900	2176	3022	2687
Verschil met onbelaste vrijwilligersvergoeding	-127	-105	-63	-105

* Noot bij huur van resp. 451, 474, 587 en 592 euro.

De meeste gemeentelijke regelingen zijn ook beschikbaar voor huishoudens met een inkomen tot een bepaald percentage van de bijstandsnorm, zoals bijvoorbeeld 110 procent of 130 procent. Een bedrag van 100 euro per maand (nettobedrag) ligt voor paren ruim onder de 10 procent van de bijstandsnorm. Gemeentelijke ondersteuning zal dan ook in de meeste gevallen niet gekort worden bij een dergelijk bedrag.

Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders ligt 100 euro per maand op ongeveer 10 procent van de bijstandsnorm. Daarbij geldt wel dat het minimumloon zelf voor alleenstaanden en alleenstaande ouders al ruim boven de toepasselijke bijstandsnorm ligt, zodat deze huishoudens over het algemeen al nauwelijks gemeentelijke ondersteuning krijgen, en ook geen kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen.

4. Conclusie

In verschillende situaties wordt er verschillend omgegaan met een te hoge vrijwilligersvergoeding:

- De bijstandsuitkering wordt netto verlaagd waardoor bij een te hoge vrijwilligersvergoeding het volledige bedrag wegvalt.
- Bij een WW-uitkering wordt gerekend met een fictief inkomen dat bruto wordt verlaagd met het volledige bedrag. Dit zorgt ervoor dat het netto-inkomen niet verlaagd wordt met de volledige vrijwilligersvergoeding, omdat er wat arbeidskorting wordt berekend. Tegelijkertijd daalt de algemene heffingskorting echter waardoor er netto slechts een paar euro overblijft van de vrijwilligersvergoeding. Afhankelijk van de hoogte van het inkomen kunnen daarnaast de toeslagen lager uitvallen.
- Een ANW-uitkering wordt alleen verlaagd met het meerdere. Bij 1 euro overschrijding van de maximale vrijwilligersvergoeding daalt het netto-inkomen daardoor alleen met de belasting die daarover verschuldigd is. Verder wordt de aanvullende bijstandsuitkering gekort. Er blijft dan nog de helft van de vrijwilligersvergoeding over. Daarnaast vervalt waarschijnlijk het recht op kwijtschelding voor lokale heffingen.
- Voor iemand die minimumloon verdient wordt het inkomen niet gekort en is er enkel belasting verschuldigd over de te hoge vrijwilligersvergoeding. De vrijwilligersvergoeding heeft gevolgen voor de toeslagen, waardoor er netto hoogstens een derde van de vergoeding overblijft. Alleenstaande ouders met jonge kinderen houden meer over als zij door de vrijwilligersvergoeding meer heffingskortingen kunnen verzilveren.

Effect te hoge vrijwilligersvergoeding van 1.801 euro per jaar op netto maandinkomen

	Alleenstaand	Paar zonder kinderen	Alleenstaande ouder 2 kinderen	Paar 2 kinderen
Bijstandsuitkering	-150	-150	-150	-150
WW-uitkering	-133	-133	-133	-133
ANW-uitkering*	-74	n.v.t.	-74	n.v.t.
Minimumloon	-127	-105	-63	-105

* kwijtschelding lokale heffingen vervalt.

Overschrijding van de maximale vrijwilligersvergoeding zorgt ervoor dat een groot deel van de vergoeding gekort wordt op de uitkering, waardoor er netto niks tot weinig overblijft. Bij uitkeringen waarbij alleen het meerdere gekort wordt blijft er meer over, maar blijft er netto alsnog slechts de helft over. Bij mensen met een laag inkomen die werken en het maximum overschrijden houden eveneens weinig over omdat zij naast de belasting die zij over de vrijwilligersvergoeding moeten betalen ook lagere toeslagen ontvangen.